

DIALYSEKATHETER

INFORMATIE OVER HET PLAATSEN EN GEBRUIK
VAN DE DIALYSEKATHETER

FRANCISCUS VLIETLAND

Inleiding

Binnenkort wordt er een dialysekatheter bij u ingebracht. In deze folder leest u meer over de plaatsing van de dialysekatheter, hoe u de deze moet verzorgen en wat u kunt doen bij eventuele problemen en complicaties die optreden.

De dialysekatheter

Wanneer u moet gaan dialyseren heeft u een toegang tot de bloedbaan nodig. Dit kan via een katheter. Een katheter wordt gebruikt wanneer de shunt nog niet is aangelegd, of wel is aangelegd maar nog niet gebruikt kan worden. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een tijdelijke en permanente dialysekatheter.

Een dialysekatheter is een kunststof slangetje, dat wordt ingebracht in een groot bloedvat waardoor bloedtransport mogelijk is. Het kunststof slangetje bestaat uit twee holle buisjes die tegen elkaar geplaatst zijn. De plaats waar de dialysekatheter het lichaam binnengaat, wordt de huidpoort genoemd. Een deel van de katheter blijft buiten het lichaam en hier zijn de buisjes gesplitst. Op het einde van de holle buisjes kunnen de bloedlijnen, die aan de dialysemachine zijn bevestigd, worden aangesloten. Via de ene lijn verlaat het bloed het lichaam en gaat naar de dialysemachine, via de andere lijn stroomt het bloed van de dialysemachine weer terug het lichaam in.

De tijdelijke dialysekatheter

De tijdelijke dialysekatheter is een kunststof slang, met een lengte van ongeveer 15 of 20 cm, die in de halsader of liesader kan worden ingebracht. Voor het plaatsen van deze katheter is geen operatie nodig. De dialysekatheter is direct na inbrengen te gebruiken.

Plaatsen van de tijdelijke dialysekatheter

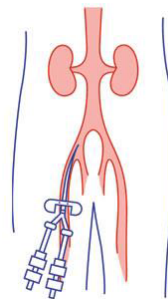
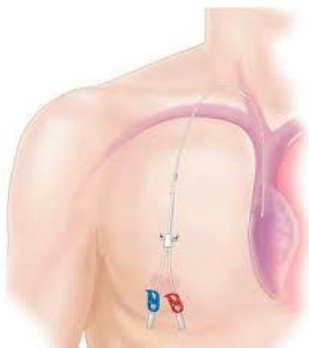
Het plaatsen van een tijdelijke dialysekatheter wordt onder plaatselijke verdoving gedaan. Dit gebeurt op de dialyseafdeling door de nefroloog die wordt geassisteerd door een dialyseverpleegkundige. Het inbrengen gebeurt op een steriele wijze. De dialysekatheter wordt, bij voorkeur, in het grote

bloedvat in de hals geplaatst. De exacte locatie, waar de dialysekatheter in de hals geplaatst wordt, wordt door middel van echografie bepaald. (De plek waar de dialysekatheter geplaatst wordt, hals of lies, maakt voor de plaatsingsprocedure geen verschil).

Een enkele keer kan het voorkomen dat, door omstandigheden, de dialysekatheter op de Intensive Care moet geplaatst worden.

De dialysekatheter wordt met 2 hechtingen aan de huid bevestigd. De huidpoort wordt afgeplakt met een steriele pleister. In de dialysekatheter wordt een medicijn (lock) achtergelaten om stolling in de katheter te voorkomen. Na plaatsing in de hals wordt een röntgenfoto gemaakt om te kunnen beoordelen of de dialysekatheter goed geplaatst is. Een röntgenfoto is niet nodig als de dialysekatheter in de lies geplaatst is.

De huidpoort wordt aan het begin van elke dialyse schoon gemaakt en opnieuw met een steriele pleister afgeplakt. Daarna worden de lijnen op de dialysekatheter geplaatst om het bloed naar en van de kunstnier te leiden. Tijdens het aansluiten draagt de patiënt een mondmasker.

Let op!

Voorkom dat het verband nat wordt; douchen wordt **streng** afgeraden

Neem contact op met de dialyseafdeling als:

- het verband nat is geworden
- de pleister los is
- de huidpoort bloedt
- u pijn ervaart op de plaats van de huidpoort
- er temperatuursverhoging optreedt
- het gebied rondom de huidpoort ontstoken is (rode kring rondom de huidpoort)
- de dopjes van de dialysekatheter af zijn
- de hechtingen van de dialysekatheter zijn losgegaan

De permanente dialysekatheter

De permanente dialysekatheter wordt bij voorkeur in de halsader ingebracht. In tegenstelling tot de tijdelijke dialysekatheter is de permanente dialysekatheter bedoeld om zo lang mogelijk in het bloedvat te blijven zitten. De permanente dialysekatheter kan direct na het inbrengen gebruikt worden.

Plaatsen van de permanente dialysekatheter

Doordat een gedeelte van de permanente dialysekatheter onderhuids wordt geplaatst, wordt deze op de röntgenafdeling, onder doorlichting, ingebracht door de nefroloog. De permanente dialysekatheter heeft een cuff (manchet). Het onderhuids plaatsen van deze cuff zorgt ervoor dat de katheter vastgroeit in de huid. Hierdoor wordt voorkomen dat de dialysekatheter verschuift. Ook wordt hierdoor de kans op een infectie verkleind. Voor het plaatsen van een permanente katheter is het noodzakelijk dat er een extra sneetje in de hals gemaakt wordt. De huidpoort bevindt zich hierbij niet in de hals, maar onder het sleutelbeen. Na de ingreep wordt een röntgenfoto gemaakt om de ligging van de dialysekatheter te controleren.

De verzorging en het aansluiten van de permanente dialysekatheter gebeurt op dezelfde wijze als bij de tijdelijke dialysekatheter. Wanneer de dialysekatheter goed ingegroeid is, mag u douchen. Dit is meestal na drie tot vier weken. Overleg hierover eerst met uw nefroloog.

Neem contact op met de dialyseafdeling indien:

- Het verband nat is geworden
- De pleister los is
- De huidpoort bloedt
- U pijn ervaart op de plaats van de huidpoort
- Er temperatuursverhoging optreedt
- Het gebied rondom huidpoort ontstoken is (rode kring rondom de huidpoort)
- De dopjes van de dialysekatheter af zijn
- De dialysekatheter loshangt
- De hechtingen van de dialysekatheter zijn losgegaan

Complicaties

Bij het plaatsen van een dialysekatheter kunnen er complicaties optreden:

- Hematoomvorming (blauwe plek) rondom de huidpoort. Dit kan enkele dagen duren en geeft een wat beurs, pijnlijk gevoel. De pijn is te verhelpen met paracetamol.
- Ontstekingsreactie van de huidpoort. Hierbij kleurt de huidpoort rood en is pijnlijk. Er kan ontstekingsvocht lekken. Wanneer dit gebeurt, krijgt u antibiotica en/of moet de dialysekatheter verwijderd worden.
- Verlies van de dialysekatheter. De katheter zit met twee hechtingen aan de huid vast. Wanneer deze hechtingen los gaan of wanneer er te hard aan de katheter getrokken wordt, kan de katheter uit de huidpoort getrokken worden. Daarom moet de katheter altijd goed afgeplakt worden en moet u voorzichtig zijn wanneer u zich verkleedt.
- Bij het aanprikken van een groot bloedvat kan er een inwendige bloeding ontstaan. Deze bloeding is meestal kortdurend omdat de nefroloog direct de bloeding afdrukt.
- Kortdurend kunnen hartkloppingen ontstaan, doordat de dialysekatheter de hartklep raakt of omdat de dialysekatheter iets te diep in het hart ligt.
- Lucht kan via de dialysekatheter in het bloed komen. In heel kleine hoeveelheden is dit niet schadelijk.

Zeer zeldzame complicaties:

- De tip van de long wordt geraakt, waardoor er een perforatie optreedt. Dit wordt duidelijk op een longfoto. Indien deze complicatie (pneumothorax) optreedt, moet de long geplakt worden om het gaatje dicht te maken.
- Bij het opvoeren van de dialysekatheter kan de katheterpunt door het vat prikken. Dit kan een inwendige bloeding tot gevolg hebben. Dit wordt zichtbaar op de longfoto. Wanneer blijkt dat een inwendige bloeding is opgetreden, is opname op de Intensive Care noodzakelijk, waar verdere behandeling plaatsvindt.
- Wanneer u een dialysekatheter krijgt, wordt de katheter via een holle naald opgeschoven. Normaal volgt hij het vat en komt in de grote holle ader boven het hart uit. Het kan in zeer zeldzame gevallen gebeuren dat hij opgeschoven wordt naar de arm, dus de verkeerde kant op. Dit wordt gezien op de controle longfoto. De dialysekatheter zal dan teruggetrokken worden en er zal geprobeerd worden om de katheter de goede kant op te sturen. Hierna wordt opnieuw een controle longfoto gemaakt.

Verzorgingsinstructies

Om infecties en niet functioneren van de katheter te voorkomen, moet u hier zorgvuldig mee omgaan. Dit kunt u doen door:

- niet te douchen bij een tijdelijke dialysekatheter en bij een permanente dialysekatheter niet te douchen voordat de nefroloog hier toestemming voor gegeven heeft. Voorkom dat het verband nat wordt.
- te voorkomen dat aan de dialysekatheter wordt getrokken.
- de pleister niet van de huidpoort te halen, dit wordt gedaan op de dialyseafdeling. (Wanneer de permanente katheter is ingegroeid is een pleister niet noodzakelijk meer.)
- geen gebruik te maken van parfum of aftershave rondom de huidpoort.

- de katheter niet te knikken, zodat het lock (het medicijn dat ervoor zorgt dat de katheter niet dicht gaat zitten door stolling van het bloed) eruit geduwd wordt. Hierdoor kan de werking van de katheter verminderen.

Toestemming voor onderzoek of ingreep

Voor elk onderzoek of iedere ingreep die een arts of verpleegkundige verricht, is toestemming nodig van de patiënt. Wij hebben uw toestemming nodig om bij u de dialyse katheter te kunnen plaatsen en daarna te gebruiken. Hiervoor krijgt u van ons een formulier (informed consent), wat u na ondertekening aan de nefroloog of dialyseverpleegkundige kunt geven.

Vragen

Als u na het lezen van deze folder nog vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met uw nefroloog of dialyseverpleegkundige via telefoonnummer 010 – 893 0000.

Maart 2015